

2.7 Hantering av data

Upprättad: 2009-03-01

Gäller från: 2009-03-01

Dokumentation och protokollföring

Allt som är av betydelse för försökets genomförande ska dokumenteras och protokollföras. Förutom allmänna krav kan det inom ramen för varje undersökning finnas behov av preciseringar som inte finns med i föreskrifterna i Försökshandboken eller i andra referenser. Detta ska i så fall tydligt dokumenteras i försöksplanen.

Alla avvikelser från försöksplanen ska motiveras och dokumenteras. Det kan gälla att föreskrivna försöksåtgärder av någon anledning inte kan följas till punkt och pricka, att man har misslyckats med något eller har gjort fel. Öppenhet och bra kommunikation mellan undersökningsledare och försöksutförare är A och O i försöksverksamheten.

Rådata

Rådata innefattar alla arbetsdokument, anteckningar etc. som krävs för att rekonstruera och utvärdera en undersökning. Uppgifterna kan finnas på papper, elektroniskt och/eller andra medier.

Rådatat kan hanteras både i original och på kopior. Det är väsentligt att original och (arbets)kopior kan särskiljas på ett entydigt sätt så att det inte behöver uppstå osäkerhet om vilket dokument som gäller. En originalhandling i pappersformat ska dateras och signeras av den som utfärdat handlingen och i förekommande fall av den/de som fört in uppgifter på den. Vidare ska handlingen vara skriven med beständig skrift. Om originalhandlingen finns lagrad på datormedia ska det finnas en säkerhetskopior eller utskrift av den som märks, dateras och signeras.

Insamling och rapportering

Insamling av rådata ska följa föreskrifterna i försöksplanen och utföras enligt följande:

- Rådata som registreras automatiskt eller manuellt i dator/datasamlare ska identifieras vid insamlingstillfället av den som svarar för insamlandet. Eventuella ändringar ska matas in separat med angivande av orsak till ändring samt dateras och signeras av den som utför ändringen.
- Data som registreras manuellt på papper (fältkort, kompletteringskort eller annat protokoll) ska dateras och signeras. Varje ändring i rådatat ska göras så att originaltexten fortfarande är läsbar. Detta sker bäst genom att man drar ett streck över den gamla uppgiften och skriver in den nya uppgiften bredvid och en förklaring till ändringen.
- Rådatafel dokumenteras och bifogas alltid med rådatarapporteringen.

- Rådata kan ersättas av en exakt kopia som är kontrollerad, daterad och signerad och som på sätt blir en originalhandling. Manuella anteckningar ska göras med beständig skrift. Om blyerts används, t.ex. vid datainsamling i fält, tas en kopia av anteckningarna som dateras och signeras och då blir till original.

Rådatahantering hos försöksutförare

Försöksutföraren ska sända in allt rådata till undersökningsledaren i originalform antingen fortlöpande eller alltsammans på en gång när försöket är avslutat, allt enligt föreskrifterna i försöksplanen. När ett enskilt försök är genomfört och avslutat vid en försöksanläggning ska försöksutföraren skicka en årsrapport till undersökningsledaren som ett kvitto på att försöket är slutfört. Årsrapporten består normalt av fältkortet med ev. bilagor och ska innehålla allt rådata eller allt återstående rådata om en del redan har inrapporterats under växtodlingssäsongen.

Rådata som inte sänds in fortlöpande ska förvaras på ett säkert sätt tillsammans med övrig information för det aktuella försöket. Varje datalista eller protokoll måste signeras av en person vars kompetens/utbildning dokumenterats i meritlista. Vid registrering med dator bör en papperslista alltid skrivas ut innehållande adbnummer och planbeteckning samt datum då data insamlas. Rådata ska skrivas med beständig skrift.

Försöksutföraren ska förvara identiska kopior av rapporterat material i ett år eller till dess undersökningsledaren meddelat att kopiorna kan kastas.

Rådatahantering vid laboratorier

Laboratorier ska sända in allt rådata till undersökningsledaren i originalform antingen fortlöpande eller alltsammans på en gång när analyserna är slutförda, allt enligt föreskrifterna i försöksplanen. Om rådata registreras och rapporteras elektroniskt måste det finnas en säkerhetskopia eller papperskopia som dateras och signeras.

Rådatahantering vid andra försöksanordningar

Försöksanordningar som på uppdrag av undersökningsledare eller försöksutförare arbetar med betning av utsäde samt uppvägning av utsäde, växtskyddsmedel, gödsel och andra förnödenheter ska sända in allt rådata som dokumenterar arbetet till försöksutföraren. Om rådata registreras och rapporteras elektroniskt måste det finnas en säkerhetskopia eller papperskopia som dateras och signeras vid den aktuella försöksanordningen.

Försöksutföraren vidarebefordrar dessa rådata till undersökningsledaren tillsammans med årsrapporten. Identiska kopior av rådatat förvaras hos försöksutföraren i exempelvis ett år eller till dess undersökningsledaren meddelat att kopiorna kan kastas.